

Eborori **Mbede ká i daa ha Eborori**

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Mbede key na i daa ha nzoɓ mbika lawri ká saɓ bari ba Ziɓ. Nzoɓ daa mbede ni key na hii bay baka ri bay haɓa ri pón mbika law bari ya. Ka kie mii, Zezu Krisi ba Vu Ngerewuru, be ká'a yaa fe daa Bi-ε Ngerewuru báy zadε ngid bele, a daa ha náa kókeri law kere Ngerewuru ta-taɓ. Ba be Zezu Krisi ká mba tul led nzaaped Ngerewururi ká nulue ndaw, nzoɓ yaana bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw, Moyze kara ndaw na. Ba be Zezu Krisi ndaw ze Ngerewuru daa ni kaw ba ngerenzob fe poy luye banɓuɔ wum. Ba be ká'a daa ha Ngerewuru báy nzoɓri zuo zinj ki báy faa sùo-ε ká'a mbi ba vuy fe poy ba mbijw hoy wum ba gbuke na. Be ze, fe holri ká Zibri puoke fe, báy pedri ká nzoɓ fe poyri daa ká bil hul kani Ngerewuru na, ka daa ha nzi-ε gbu, bay ji le, ba fe ká nzoɓ se sie daake mbaa.

Pam ká náa dookeri báy faa Zezu na, ba fe vbieke vbeɓ ya. Fe daa nzoɓ Ngerewururi ká piɛfke lew na do ba fe mboro, a maa daa wara bo bil law naari nzoɓ mbika lawri ha náa suukeri law naari báy sew ká i daake nun naari tuo sie. Do nun haɓa naari nzoɓ mbika lawri na, náa gederi kóm ba luɔ Zezu, be ká náa daari law naari bo tul-e báy tiikake kpuru bay tiike gbuke na.

Máa bayri ká dfo bil-e

Krisi ba nzoḅ ká tina law kere Ngerewuru báy
zadε: 1.1-3

Krisi mba tul leḏ nzaapedf ká nulue: 1.4-2.18

Krisi mba tul Moyze báy Zozuye: 3.1-4.13

Krisi ba ngerenzob fe poy luye: 4.14-7.28

Krisi ba nzoḅ doko sikḏa nzoḅri báy
Ngerewuru: 8.1-9.22

Krisi ba vuy fe poy ká dfo nzedem: 9.23-10.39

Dáa law bo tul Krisi na kal feri riw: 11-12

Simseḏ nzoḅ mbika lawri, báy óro bie bay: 13

Ngerewuru baa bay ha nzoḅ báy faa Vi-e

¹ Pola lew na, Ngerewuru baa bay ha bulu naari faa bal ngi-ngi báy gosikeri boḏ boḏ báy faa nzoḅ yaṇa bayri saa nzi-ε.

² Roo le, báy bil sewri ká náa káwri di timbeḏe key na, ka baa bay ha naari báy faa Vi-e. Báy faa Vi-e na ze ka dáake feri riw bele, a daa ni kaw ba nzoḅ ká feri riw bele a zúo nduo-ε.

³ Vi-eke ku na, daa ha náa kókeri hurusuo riṅ ḏika Ngerewuru ká ba hje zikiki. Ka yaa fe dáa Bi-ε Ngerewuru na báy zadε ngid bele, a mba saw feri riw bele ha ri se-seḏf báy faa hurusuo bay ká tji ká nzi-ε. Fale ká'a daa ha Ngerewuru naa bay feya ká tul nzoḅri ha ri *taṅ kad kad na, ka zol a vaa kaw zadf káw riṅ ḏika ká nulue ká tunduo hoḏo Ngerewuru, Nzoḅ Bawda Hurusuo.

⁴ Be ze, Ngerewuru kike Vi-e ká vi ba bawda nzoḅ ká kal tul leḏ nzaapedri ká nulue ká riṅ-ε kara mba tul riṅ-ri pavbaḏ na.

*Vu Ngerewuru mba tul lef nzaaped
Ngerewuri ka nulue*

⁵ Tusueke le, lef nzaaped Ngerewuru ka'a baa ha ni mii: «Bo na mu ba Vu-i; uru saa vuri key na mi ba Baa-ka» na, mbijw tiya*. A lef nzaaped Ngerewuru mbijw ka'a baa bay se tul-e mii: «Mi ba Bi-e, a be laa le, a ba Vu-i†» na, mbijw tiya ndaw.

⁶ Roo le, bay nam ka Ngerewuru do pie titire lef ka kekkek vi tusiri key na, ka baa mii: «Baari lef nzaaped biri riw bele na, i huku pol-e i pisi ni‡.»

⁷ Bay ka Ngerewuru baa se tul lef nzaapedri ka nulue na ze do key: «I ba nzob ped biri; mi pie ri munu ka zuu kuu, i do munu ba rim huu ka se§.»

⁸ A bay ka'a baa ha Vi-e na laa le, ka baa mii: «Bo na, mu ba Ngerewuru. Reke mbay bo na do mbiimbam bay mbiimbam banguo,
mu re tul nzob bori bay zadε.

⁹ Bo na, mu hii fe daa ka do bay zadε,
a mu tuŋ fe daa kaaya ngeren.
Sawke mini ze, Ngerewuru, Ngerewuru bo na
naa mu do bod,
a daa num suoriya zuo tul-a,
a ko mu rii nun-e mba tul baw sed bori*.»

¹⁰ Ka baa ha ni na robay mii:
«Ngerembay, zadka zad do hoy ran ran bay na,

* **1:5 1.5** Simri 2.7. † **1:5 1.5 2** Samiyel 7.14. ‡ **1:6 1.6** Simri 97.7; Kjiŋa bol kusol ba sidike 32.43. § **1:7 1.7** Simri 104.4.

* **1:9 1.9** Simri 45.7-8.

ba bo ze mù dfaa tusiri, a mú dfaa nulue báy nduo-ɔ.

11 Fekeri riw bele ku na, a bíe kpukɔ́u kpukɔ́u,
i dī táw riw bele munu ká gariri díke táw.

Roo ɛ, bo na, mù káw ɓanguɔ.

12 Mù gĩm ri munu ká i gĩmke maagari,
a mú suo ri munu ká i súoke gari.

Roo ɛ, bo na, mù dfo munu ɓanguɔ;

Nam ɓori ti ɔ́ko ya mgbañ†.»

13 Ka ɓaa ha ni roɓay mii.

«Mu ví káw tunduo hodo ɓi
kpuru maa báy haɓa mĩ haw yum
ká tul nzob tul ngani ɓori
ha ri vi ɓa fe dfaa ɓal-a zuɔ dī‡.»

Ba ɓay ká'a ɓaa ha leɗ nzaaped Ngerewuru
mbiw ya.

14 A waa, leɗ nzaaped Ngerewururi na, i ɓa nzob
veri ɛ? Bari riw bele na, i ɓa temri ká i dfaa ped
ha Ngerewuru. Ka pie ri ɓay haɓa ri so nzobri
ká pam a doko ɓay tul-ri.

2

Báka ɓay ká se tul pam

1 Munu ká Ngerewuru ɓaa ɓay ha naari báy
faa Vi-e ká mba tul leɗ nzaaped Ngerewururi na,
náa nzéri báy sùo naari ká tul tusue ɓay ká náa
láari na, ɓay haɓa ɓo, náa wururi faa kere na ɓa
pola pola ya.

2 Náa kóri ndaw, *bol kusol Ngerewuru ká leɗ
nzaaped Ngerewururi víke ha *Moyze pola lew
na, dfo ɓa sùo fe; a nzobri riw bele ká i dfaa fe

† 1:12 1.12 Simri 102.26-28. ‡ 1:13 1.13 Simri 110.1.

kaaya í wǎdke tul bol kusolke na, ka daa here be bo tul-ri maa báy zad fe daa bari.

³ A naari ká náa láari bay ká se tul pam ká mba bay ká led nzaaped Ngerewururi baa ha nzobri, roo náa kóri ba fe ya na waa, náa daari mina ndaw roo, bay yam here Ngerewuru ká maa tul naari na le? Pamke ku na, Ngerembay ki sùo-ε kara ka-káake pola, roo bari ká i laa bayke na, i hii do di munu ndaw ha náa láari bayke na ba sùo bay.

⁴ Ngerewuru ki kara kie bay nasi fe daa bari na báy faa feri ká kie fe ká'a tji ndaw, fe ká mba kóko ká'a ba hje zikiki ndaw, báy kiri fe sanri bod bod riw bele ndaw, roo báy fe ini taa Tem Law Pie ká'a leke nzobri munu ká law-ε hii ndaw pi.

Zezu nda faa pol nzobri ha ri zij pam

⁵ Tusueke le, ba led nzaaped Ngerewururi ká nulue ze Ngerewuru ha ri hurusuo réke mbay ká bil sew ká'a ví vuku ká náa baari bayke na ya, roo le, ba nzob pire nzob ze a réke mbay.

⁶ Zad hane ká bil mbede Ngerewuru na, nzob mbjw baa ta-taj ba kele ká di mii:

«Áa, Ngerewuru, nzob ba ve ndaw roo, mù ker se tul-e le?

Waa, nzob pire nzob ba ve ndaw roo, mù ko-kóm ba tul-e le?

⁷ Mù yinjra ni ba fal bole di ndji munu ká pol led nzaaped Ngerewururi ká nulue; mù ha ni rin dika; mú daa mbay bo tul-e munu ba mbay;

⁸ mù h̄a ni h̄urusuo ká tul feri riw bele* .»
Zadka'a h̄a h̄urusuo h̄a nzoḅ ká tul feri riw bele
na, ka p̄oŋ fe mb̄iw ká'a re mbay ká tul-e ya na,
tiya. Ze timb̄ed̄e key na, náa kóri nzoḅ ká ḁo báy
h̄urusuo ká tul feri riw bele na ya r̄oḅay.

⁹ Roo l̄e, fe ká náa kóri ta-taŋ ze ḁo key: Zezu na,
N̄gerewuru ȳiŋra ni ɓa fal bole ḁi nd̄ji munu
ká pol led̄ nzaapedri ká nulue, ɓay haŋa ɓo báy
faa law kere N̄gerewuru na, ka huke ɓay tul
nzoḅri riw bele. A timb̄ed̄e key na, náa kóri ni
ká N̄gerewuru ḁaa riŋ ḁika báy mbay ɓo tul-e
ɓay tul kóko seke fe hud̄ ɓe.

¹⁰ Do báy zad̄e ɓay haŋa N̄gerewuru, nzoḅ ká
feri riw bele ḁo báy faa ɓe, a ḁo ɓay tul-e nd̄aw
na, ka h̄a Zezu ma-maa báy faa kóko seke fe, ɓay
haŋa ɓo, ka f̄aa ruo vi-eri ha ri ḁo ɓil riŋ ḁika
ɓe, ɓay ji l̄e, ɓe Zezu na, ka ɓa nzoḅ ndáka faa
pol-ri ha ri ziŋ pam.

¹¹ Ka w̄aa feȳaa nzoḅri ha ri *taŋ kad̄ kad̄.
Be báy ɓari ká'a w̄aa ri na, ɓaa ɓari mb̄iw hoy.
S̄awke mini ze, Zezu ḁaa sahoŋ ká ɓay ḁika ri ɓa
ȳu-eri ya.

¹² Ka ɓaa mii:

«Áa, N̄gerewuru, m̄i ɓaa ɓay ɓo h̄a ȳu-iri;
m̄i písi mù ká nun ruo nzoḅri ká zad̄ mb̄ú k̄i
ɓari†.»

¹³ Ka ɓaa na r̄oḅay mii:

«N̄gerewuru ɓi, m̄i ḁáa law-i ɓo tul-a‡.»
Ka ȳi a ɓaa na r̄oḅay mii:

---

* **2:8 2.8** Simri 8.5-7. † **2:12 2.12** Simri 22.23. ‡ **2:13 2.13**
Simri 16.1.

«Mu kɔ mĩ key, mĩ dɔ key báy ledfri ká mù hɔ mĩ na§.»

¹⁴ Munu ká ledfri dɔ báy naysuo báy sım na, Zezu kɔ sùo-ε kara vi ba nzob naysuo munu ká bari na ndaw, bay haɲa bo, báy faa hud be na, ka gúrke hurusuo ɲerɛtemndaya, be ká'a ba saw hud nzobri,

¹⁵ ze a tınake bari ká hɛ hud daa ri ba koy báy káw kumnun bari ká tusiri key.

¹⁶ Ba tusue kɔ, ba bari led nzaaped ɲerɛwɔruri ká nulue ze ka ví sɔ ri ya, roo le, ba naari ká náa bári vu bulu Abarahamri ze ka ví sɔ naari.

¹⁷ Sawke mini ze, dɔ nun haɲa Zezu ka dɔ maa kɔ báy yu-eri ká bil feri riw bele. Be ndaw rɔɔ, a ví ba *ɲerɛnzob fe poy luye bari, ká law kere mba bil law-ε gbay gbay, a dɔ tul ped be ká pol ɲerɛwɔru, bay haɲa ɲerɛwɔru ka naa bay feyaa ká tul nzobri.

¹⁸ Munu ká fe líe law tji tul-e sùo-ε a kɔ seke fe na, ka maa bay sókɔ nzobri ká fe líe law tji tul-ri.

3

Zezu mba tul Moyze

¹ Yu-iri, baarɔ ká ɲerɛwɔru dɔ rɔ dɔ bod ba taa be na, i gedɛ kóm ba tul Zezu ká ba led nzaaped ɲerɛwɔru, a yɔi a ba *ɲerɛnzob fe poy luye na. Be na ze, tusue bay ká náa dáari law naari bo dɔ, a náa baarɔ bayke ba kele na, baa bay se tul-e.

---

§ 2:13 2.13 Ezay 8.18.

² Ka dfo tul pedf ka Ngerewuru naa ni bayke na ha ni o bay zadε, munu ka *Moyze dfo tul pedf be ka sakra nzob beri riw bele.

³ Rin Zezu na mgba kal tul rin Moyze, munu ka nzob daa hul na, i daa mbay bo tul-e mba suò hulke.

⁴ Hul ha ha ha le, bay nzob daake daake, a roo le, nzob ka daa feri riw bele na ba Ngerewuru.

⁵ Moyze na ba nzob pedf Ngerewuru a dfo tul pedf be ka sakra nzob Ngerewururi riw bele, a baa bay feri ka Ngerewuru a baa ha nzobri*.

⁶ A *Krisi laa le, ba Vu Ngerewuru a dfo tul pedf Bi-ε ka daa ni kaw tul nzob beri riw bele. Nzob beri na ba naari, roo le, zadka naa mgbari law naari ngo-ngoη, a naa dfo tul fe ka naa daari law naari te di nzokfo na ndaw ro!

Zad mgbaka taram ka Ngerewuru korɔ bay tul nzob beri

⁷ Sawke mini ze, bay ka Ngerewuru baa bay faa Tem Law Pie na, i laa bay kere ndaw ro! Ka baa mii:

«Vuri key na, zadka i laa kusol-i le,

⁸ i ha law-ri ka ngoη munu ka bulu baari daa ka pola lew

bay nam ka i t̃iike ka tul-i a i lie mi bay koko ka bil law kor na ya.

⁹⁻¹⁰ Ze bulu baari ko na fe kereri riw bele ka mi daa ha ri

bay bil mbiimbam ka sin nin na hoy kara, i lie mi a i nduo law-i banɔo.

Sawke mini ze, law-i faa mi puu-u ka tul nzobkeri na,

* 3:5 3.5 I kji Ruò bari 12.7.

a mí baa mii:

“I wuru faa báy faa kér bay bari banquo,
a faa kere biri ká m̀ m̀ k̄e ri na kara, ì hii ya.”

11 Be ze, law-i f̄aa m̀ h̄a m̀ háake huđ mii:

“Zad̄ mgbaka t̄aram ká m̀ leke na,
ì ti d̄aa bal-r̄i t̄o d̄i ya mgbaj̄†.”»

12 Yu-iri, ì nze báy s̄uò-r̄i bay haṅa nzoḅ mb̄iw ká sakra baar̄i ka d̄o báy law ndaya báy law ṅoṅo a f̄ereke fal-ε h̄a Ngerewuru, nzoḅ haṅa kumnun h̄a nzoḅri na ya.

13 Roo le, báy nam ká ì kaw bil sew ká i d̄i ba «Vuri» ká Ngerewuru baa bay h̄a naari báy key na, ì bo k̄i nam báy nam bay haṅa bo, nzoḅ mb̄iw ká sakra baar̄i ka p̄oṅ s̄uò-ε h̄a feyaa ka úla ní, a vi ba nzoḅ law ṅoṅo ya.

14 I k̄o, zad̄ka náa mgbári law naari ṅoṅo-ṅoṅo kpuru ká tul *Krisi ká náa d̄ári law naari bo d̄i báy titire na le, náa bári b̄aw ped̄ be.

15 Bay ká Ngerewuru baa d̄o bil mbede be na ze d̄o key:

«Vuri key na, zad̄ka ì laa kusol-i le,
ì h̄a law-r̄i ka ṅoṅo
munu ká bulu baar̄i daa ká pola lew
báy nam ká i t̄jike ká tul-i na ya‡.»

16 A w̄aa, nzoḅ veri ze i laa kusol Ngerewuru, roo í t̄ji ká tul-e le? Ba bari led̄ Izarayelri riw bele ká *Moyze nda faa pol-ri ha ri t̄ji ká bil tusiri Ezibte.

17 A w̄aa, nzoḅ veri ndaw roo, i daa h̄a law Ngerewuru f̄aa ni mbiimbam s̄iṅ niṅ ká tul-ri le?

† 3:11 3.11 Simri 95.7-11; T̄ji kele 17.1-7. ‡ 3:15 3.15 Simri 95.7-8.

Ba bari ká i dǎa feyǎa ze hud̄ bari zuo mburuk mburuk ká bil law kór̄š.

¹⁸ A zadka Ngerewuru haa hud̄ mii: «Zad̄ mgbaka tǎram ká mǐ leke na, i ti dǎa bal-ri tó dǐ ya mgbanj» na wǎa, ka baa bay tul nzoḅ veri zu le? Ka baa bay se tul bari ká i t̄ji ká tul-e na.

¹⁹ Be ze, fe ká náa kóri ta-tanj na ze dǒ key: bari na, i zinj faa í dǎa bal-ri tó zad̄ mgbaka tǎram na ya, bay j̄i le, i dǎa law-ri bo tul Ngerewuru ya.

4

¹ Ngerewuru waa zad̄ mgbaka tǎram ká'a leke bay tul nzoḅ beri. Ba fe ká dǒ kpuru t̄ji vuri key báy. Be mini ze, ì nze báy sùo-r̄i bay haṅa nzoḅ mbjw mini ká sakra baar̄i ka róko zadke na ku ya.

² Naari na, náa láari Bay Kere ká se tul zad̄ mgbaka tǎram na munu ká led̄ Izarayelri ká i dǒ bil law kór̄ i laa na. Bari na, i laa bayke laa na k̄j, roo le, dǎa fe mbjw ha ri ya, bay j̄i le, i dǎa law-ri bo dǐ ya.

³ A naari ká náa dǎari law naari bo dǐ na, náa t̄jiri zadke na ku; a bari ká i dǎa law-ri bo dǐ ya laa le, Ngerewuru baa mii:

«Law-i fáa mǐ ha mǐ háake hud̄ mii:

“Zad̄ mgbaka tǎram ká mǐ leke na,

ì ti dǎa bal-r̄i tó dǐ ya mgbanj.”»

Be nu ku hoy kara, Ngerewuru leke zad̄ mgbaka tǎram na o ba d̄je hoy báy nam ká'a dǎake feri riw bele ká tusiri key.

4 Tusueke ɛ, i ɓaa ɓay se tul mgbaka ɗaram Ngerewuru ka ɓil nam ndeke di tonɔ sayke do zad hanɛ ka ɓil mbede be mii: «Ŋgerewuru mgba ɗaram sùo-ɛ ka tul ped beri riw bele ka ɓil nam ndeke di tonɔ sayke na*.»

5 Ka ɓil ɓay ka naa laari kal vaw ku na, ka ɓaa mii: «I ti daa bal-ri to zad mgbaka ɗaram bi na ya mban.»

6 A ɓari ka i ɓa titire nzoɓri ka i laa ɓay kere ka se tul zad mgbaka ɗaram na i tji di ya, ɓay ji ɛ, i hii ɓay daa vu mbom bo tul Ngerewuru ya. Be ze, faa do hoy roɓay ɓay tul nzoɓ hawri ɓay hana ri tji di.

7 Sawke mini ze, mbiimbam kal ngji ɓamba ndaw roo, Ngerewuru tuu nam ɓa ki ka i di ɓa «Vuri.» Ba ɓay ka'a ɓaa pola bay faa *David mii:

«Vuri key na, zadka i laa kusol-i ɛ,
i ha law-ri ka ngon ya†.»

8 I ko, zadka *Zozuye nda faa pol led Izarayelri ha ri tji zad mgbaka ɗaramke ku na ɛ, Ngerewuru ti baa bayke ka nam ki mbaa.

9 Be ze, zad mgbaka ɗaram ka ri ki bay hay ka Ngerewuru daa bo bay nam ndeke di tonɔ sayke ka fal daa feri riw bele na, ka pon faake do hoy ɓay tul nzoɓ beri.

10 A nzoɓ ka ri a se zad mgbaka ɗaram Ngerewuru na ɛ, ka mgba ɗaram sùo-ɛ ka tul ped be munu ka Ngerewuru mgbake ɗaram sùo-ɛ ka tul ped beri na.

---

* 4:4 4.4 Tiika saw fe 2.2. † 4:7 4.7 Simri 95.7-8.

¹¹ Munu zu ɛ, ì daa hurusuo-rì tun̄ k̄i, í r̄iì í se zad̄ mgbaka t̄aramke na. I nze báy s̄uò-r̄i bay haña nzoɓ mb̄iw ká sakra naari ka b̄ie faa mb̄iw munu ká bari leɗ Izarayelri i b̄ie ká bil law kor, a í ha zad̄ mgbaka t̄aram puo ri bay tul mbaka nzaa bari na ya.

¹² M̄arake ɛ, Bay Ngerewuru na ɗo báy kumnun, a ȳiñ bamba. Ka uo kal maamii ká nzi-ε uo fi sid̄i. Ka r̄iì bil law nzoɓ malak, a se kpuru t̄ji tul zad̄ k̄er bay nzoɓ báy bil w̄ara law nzoɓ, a t̄ji zad̄ ɗokma s̄uò báy num bil huru, a tina feri ká ɗo bil law nzoɓ na ɗo zad̄ hie gbay gbay.

¹³ Fe mb̄iw ká m̄u nuun Ngerewuru m̄u na, tiya. Fe ɗáa nzoɓri riw bele na ɗo zad̄ hie gbari gbari ká nun-ε. Ba be na k̄i ze, náa k̄iñari fal fe ɗáa naari riw bele ha ni.

Zezu ba ngerenzob fe poy luye

¹⁴ Munu zu ɛ, fe ká náa ɗáari law naari bo ɗi, a náa baari bayke ba keɛ na, náa mgbári η̄go-η̄goη, bay ji ɛ, naari na, náa ɗori báy *ngerenzob fe poy luye ká'a kal kpuru a se luo Ngerewuru ká zad̄ káw be. Ba be Zezu Vu Ngerewuru.

¹⁵ Naari na, náa ɗori báy ngerenzob fe poy luye ká maa kóko nun síe naari báy fe η̄gónke ká t̄ji tul naari, bay ji ɛ, be na, fe líe lawri boɗ boɗ riw bele t̄ji tul-e munu ká t̄ji tul naari, a roo ɛ, ka ɗaa feyaa ya.

¹⁶ Be ze, náa sórori ba lakun Ngerewuru, be ká'a ba nzoɓ law kere na tan̄ h̄ie, bay haña ni ka

ko nun síe naari, a daa law kere zinj naari, a so naari báy saw síe ká náa séri síe fe.

5

¹ Ngerenzob *fe poy luye ha ha le, i naa ni ká sakra nzobri ha ni do pol Ngerewuru, bay daa ped bay tul nzobri. Ped daa be ba mbika fe ha ha hoy báy fe poyri ká nzobri víke na ha Ngerewuru bay tul feyaa nzobri.

² Be na, ka maa bay kóko kér bay nzobri ká i daa fe kaaya tan kóko sawke, báy bari ká i wuru faa, bay ji le, ka ba nzob naysuo ndaw.

³ Munu ká'a daa kaaya ndaw na, do nun ha ha ni ka ha fe poy ha Ngerewuru bay tul feyaa nzobri hoy ya, roo le, bay tul feyaa be kji sùo-ε ndaw*.

⁴ Nzob mbjw mini ká mbi sùo-ε a daa mbay bo tul-e sùo-ε ba ngerenzob fe poy luye na tiya. Roo le, nzob vi ba ngerenzob fe poy luye báy faa diw ká Ngerewuru di ni munu ká'a díke *Aron pola lew hoy ba titire ngerenzob fe poy.

⁵ Do faa mbjw munu ndaw, *Krisi na mbi sùo-ε, a daa mbay bo tul-e sùo-ε ba ngerenzob fe poy luye ya. Ba Ngerewuru ze di ni a baa ta-tan ha ni mii:

«Bo na mù ba Vu-i;

úru saa vuri key na mĩ ba Bãa-ka†.»

⁶ Ká bil mbede ká zad kji kara, ka baa ká di ndaw mii:

«Bo na, mù bá nzob fe poy banquo kpadara faa mbjw munu ká Melkisedek‡.»

* 5:3 5.3 I kji Soro ped daa Leviri 16.11-14. † 5:5 5.5 Simri 2.7.

‡ 5:6 5.6 Simri 110.4.

⁷ Zadka Zezu do tusiri key bay na, ka daa nzaa bay kere a daake fe beley bay mbii nun ha Ngerewuru a kod ni, be ka'a maa yana ni ka bil hud. A le, Ngerewuru laa bay be a hii do di, bay ji le, ka din tul-e ka pol-e.

⁸ Ze ka ba na Vu Ngerewuru hoy kara, ka fere daa vu mbom bo tul Ngerewuru bay faa koko seke feri riw bele ka'a ko na.

⁹ Fale ka'a maa, a daa ped be o bay zafe na, ka vi ba saw pam ka do banquo bay tul nzobri riw bele ka i daa vu mbom bo tul-e.

¹⁰ A le, Ngerewuru daa ni kaw ba ngerenzob fe poy luye faa mbjw munu ka Melkisedek na.

Ngón ká bil mbika law

¹¹ Buru do bay bay ngi-ngji ka bay baa se tul feri ka buru baa na ku. Roo le, do ngon bamba bay hana buru tina sawke ha ri laa, bay ji le, i vi ba nzobri ka laa bay baari se bamba.

¹² Baari na, i vi ba nzob fere nzobri fe ba dje ki hoy zu ze, i yji i se sie hana nzob fere ri titire bay Ngerewuru ka se tul mbika law ba ki robay ku. Ka bay hana ri re ngaw ka ngo-ngon ro zu le, i yji i se sie aw wan ba led tul piyen banquo kpadara bay.

¹³ Nzob ka ton ba aw wan banquo na, ka ba led banquo; fe ka do bay zafe mase bay zafe ya na, ka ko faa keleke ya.

¹⁴ A nzobri ka i ngo-ngon laa le, ngaw ngonke ze do bay tul-ri. Bari na, bay faa ped daa bari ka tii ri ti ro na, i koke faa kele fe kere bay fe ka ndaya.

6

1-2 Munu zu ɛ, náa séri nun naari ba pola, náa féreeri fe a náa víri ba nzobri ká i ɲɔɲ ká bil mbika law, bo náa káwri tul titire fe fére mbɛ ká se tul mbika law na baɲɔɔ ya. Fekeri na ba súo kér bay ká se tul ped ká mbi hud ha nzobri báy d́áa law bo tul Ngerewuru ndaw, d́áa tul nzob nduo mbiiri ká boɔ boɔ* báy d́áa nduo bo tul nzob ndaw, tji nzobri saa luɔ hud rɔɔ báy kún sal bay ká mgbada na ndaw pi. Náa káyri fal-ɛ mbáa, bo náa séri nun naari ba pola!

3 Zadka Ngerewuru ha naari faa ɛ, be ze ba fe ká náa d́ári na zu.

4-6 Bari nzobri ká Ngerewuru ha nun-ri taɲ ká tul bay be ndaw, í lie fe kere ká uru saa luɔ-ɛ ndaw, í yaa Tem Law Pie bo bil law-ri ndaw, í kɔ ndadi Bay Kere Ngerewuru ndaw, í kɔ hurusuo ká bil sew ká Ngerembay a réke mbay ndaw, rɔɔ í yji í do bil fe d́áa kaaya ba kji taɲ kér se tul Ngerewuru na, faa ká bay yinjra ri ba kji ha ri suo kér bay bari na ti mbáa, bay ji ɛ, báy fe d́áa bari na, rii fe ká bari kji sùo-ri ze i ber Vu Ngerewuru do tul puu say hud ba kji, í tjiiri ni í d́aa sahoɔ bo nun-ɛ ká nun ruɔ nzobri.

7 I kɔ, wáa ká yaa mbiimbam baɲɔɔ, a lie lerekeri bay tul nzob paa wáake na, Ngerewuru sam fe zuɔ d́i.

---

* **6:1-2 6.1** Bil sewke ku na, faa wáa sùo báy mbii na kjereri boɔ boɔ: d́áa tul nduo mbii taa Zaa ndaw, kji wáa sùori boɔ boɔ ká Zibri d́aa ndaw, rɔɔ d́áa tul nduo mbii ká bay séke fal Zezu ndaw pi.

⁸ A roo ɛ, zadka'a lie ba ngatukru bawri bay kurikuŋri hoy ɛ, do ba fe ka gor hoy. Waka ya hoy ɛ, bebi Ngerewuru bo di, a oro bie ɛ, huu a seke di.

⁹ Baari yu-iri ka mi ko ri ba nzoɔ nun-i, ze buru baa munu hoy kara, buru ko ta-tan mii, i do faa kere ka se ba zad pam.

¹⁰ Ngerewuru na ba nzoɔ ka fe daa be do bay zafe ya na ya. Fe daa baari bay law ini ka i kie bay tul-e bay pedri ka i daa pola a i daa robay bay tul yu baari na, ka ti yinra ya.

¹¹ Roo ɛ, buru hii bay haɲa nzoɔ haɲa haɲa ka sakra baari na, ka nduo munu kpuru tii oro bie nam bay haɲa fe ka i daa law-ri te di nzokdo na, ka tii a do pol-ri gbari gbari.

¹² Buru hii bay haɲa ri vi ba nzoɔ layri ya, roo ɛ, i do munu ba nzoɔri ka i daa law-ri te tul Ngerewuru nzokdo i iki law-ri ka di, bo i zinke fe ka'a waa na.

Ngerewuru do tul waa bay be

¹³ Pola lew na, zadka Ngerewuru waa bay zin bulu naari *Abaraham na, ka haa hud. Munu ka nzoɔ ka mba tul-e mba bay haɲa ni ka haa hud bay rin-ε tiya na, ka haa hud bay rin-ε be ki suo-ε.

¹⁴ Ka baa mii: «Ba tusue ki, mi sam fe zuo tul-a, a mi ha vu bul-ari sie ba pola pola†.»

¹⁵ Abaraham daa law-ε bo tul bayke, a giyan kekeke bay iki law, ze a zin fe ka Ngerewuru waa zin ni na.

---

† 6:14 6.14 Tiika saw fe 22.17.

16 Zadfka nzobri haa huɗ na, i haa báy rin̄ nzob ká mba tul-ri bay kíeke bay báa bari na ba tusue. A le, huɗ ká i haa na, gbɔ̄ nzaa máy bay ká ɗo sakra bari na.

17 Ngerewuru kara ɗaa faa mbjw munu ndaw bay tul nzobri ká'a waa bay haɗa ri fe kere na. Ka hii bay haɗa ri ko ta-taɗ mii, ka ti súo nzi-ε ya. Sawke mini ze, ka haa huɗ bay tul fe ká'a waa bayke na.

18 Be ze, ferɪ ba sidi ɗo ɗi ku ká ti súo ya, ká Ngerewuru kara ti kún bay ká ɗi ya ndaw. Be ze, naari ká náa zinri zad kóro sùo ká luo-ε na, náa zinri hurusuo ngj-ngjii bay mgbaka ɗaa law nzokɗo te tul fe ká Ngerewuru waa bay tul naari na ngo-ngon.

19 ɗaa law nzokɗo te tul fe ká Ngerewuru waa na, koro naari ɗo sikɗa ngo-ngon munu ba gasay puu ká so hul ɗo sikɗa a ha ni ngon kpan kpan‡. ɗaa law te ɗi nzokɗoke ku na, ɗo munu riɪ fe ká náa ɗori bil hul kani Ngerewuru ká nulue a náa kalri gari ká kuɗ zad na, a náa séri kpuru tji luo-ε§.

20 Ba zad ká Zezu riɪ ɗi pola ha naari bay tul naari. Be na, ka vi ba *ngerenzob fe poy luye banɗuɗ faa mbjw munu ká Melkisedek.

‡ **6:19 6.19** Báy nzaa gerek le, nzob ɗaa mbede key na, baa bay se tul fe hiike ká mgba hul tumbii ɗo zad mbjw. § **6:19 6.19** Ká zad ni key na, ka baa bay se tul gari ká kuɗ sikɗa zad ká taɗ kaɗaɗ báy zad ká taɗ kaɗaɗ bamba tasiri ká ngerenzob fe poy huo-ε hoy maa riɪ ɗi ba mbjw ká bil mbiimbam mbjw. Roo le, timbede key na, faa ɗo hoy bay haɗa náa sórori ba lakun Ngerewuru taɗ hje, bay ji le, Zezu hu ká tul puu say huɗ bay náa feyaa naari.

7

Bay ká se tul Melkisedek

¹ Melkisedekke ku na, ka ba mbay puo ká Salem a ba *nzob fe poy Ngerewuru ká nulue siya. Zadka *Abaraham vaa haw yum ká tul mbayri a yi saa di na, be Melkisedek na ka suo nun-ε a sam fe zuo tul-e.

² Ba be na ze, ferri riw bele ká Abaraham uruke saa nzaa yum na, duo le, ka naa tul-e mbjw a ha ni. Titire le, mra rin «Melkisedek» na, ba «Mbay ká daa fe bay zadε.» Robay, ka ba mbay puo ká Salem, ká kie mii, ka ba mbay ká daa ha dekeke do.

³ Be na, nzob ko bi-ε ya ndaw; mi-ε ya ndaw; bul-eri kara, nzob ko ya ndaw; nzob laa soro bay mbona be ya ndaw, bay hud be kara ya ndaw pi. Ka ri Vu Ngerewuru; be na, ka do ba nzob fe poy banquo.

⁴ I ko, Melkisedek na, mina ze ka ba bawda nzob ku le! Bulu kadok naari Abaraham ki le, ferri riw bele ká'a uruke saa nzaa yum na, duo le, ka naa tul-e mbjw a ha ni ya le!

⁵ Mbiimbam kal ngii bamba roo, Ngerewuru ha *bol kusol ha *Moyze mii, bari ká i ba saw kani *Leviri ká i ba nzob fe poyri na, ze led *Izarayel hawri ba yu bari, a Abaraham ba bulu bari hoy kara, i vbi ri tul fe bari riw bele; duo le, i naa mbjw ha ri.

⁶ A roo le, be Melkisedek ká saw kani be bod na, ferri riw bele ká Abaraham doke na, duo le, ka yaa tul-e mbjw, a fale le, ka sam fe zuo tul Abaraham be ká Ngerewuru waa bay zin ni na.

⁷ Máyke tiya, nzob ká sam fe na, mba tul nzob ká yaa fe sami.

⁸ A bari ká i ba nzob fe poyri ká fe duo le, i yaa tul-e mbjw na, i ba nzobri ká i hu-hu, roo le, be Melkisedek ká yaa fe saa nduo Abaraham na, ka kaw báy kumnun munu ká mbede Ngerewuru baa bayke.

⁹⁻¹⁰ Be ze, náa baarĩ mii, zadka Melkisedek yaa fe kereri saa nduo Abaraham na, do munu ba Levi ká puo ni, bay ji le, Levi ká i mboŋ ni ya báy, ká mak vǎw le a yaana fe saa nduo lef Izarayelri na, ka do bil sim Abaraham báy sieke ká Melkisedek sũoke nun-ε.*

¹¹ I ko ndaw, zadka Ngerewuru ha bol kusol ha nzob beri na, ba vu Leviri ze, ka ha ri daa ped *fe poy. Zadka ped fe poy ká vu Leviri daa na maa bay daa fe ká Ngerewuru leke, ha ni o báy zadε le, Ngerewuru a seke sie pie báy kiri nzob fe poy ki ká do faa mbjw munu ká Melkisedek bo, ba nzob ká saw kani *Arõn ya†.

¹² A ze bo, zadka i suo nzob fe poy báy nzob ká saw kani ki le, do nun súo bol kusol na ndaw.

¹³ A Ngerembay naari ká náa dori baa bay be key na, ka ba nzob ká saw kani ki; nzob mbjw ká tii saa saw kani be ká'a daa ped fe poyke na, tiya.

¹⁴ Be na, ka uru saa saw kani Zuda, ba fe ká do ta-taŋ. A le, saw kanike ku na, Moyze baa bay nzob fe poyri ká di ya.

---

* **7:9-10 7.9-10** I kji Tiika saw fe 14.17-24. † **7:11 7.11** Arõn ba titire lef ká saw kani Levi ká daa ped fe poy, a nzob hawri ká i toŋ fal-ε na, i daa faa mbjw munu ká be Arõn na.

Zezu ba nzob fe poy ka rii Melkisedek

15 Fe ka tina saw feke *taŋ kad kad ba pola pola ka naa baari bayke na ze do key: *nzob fe poy ki mbiw tii a rii Melkisedek.

16 Nzobke ku na, ka vi ba nzob fe poy, bay baa ka'a ba saw kani Levi munu ka *bol kusol baa bayke na ya, roo le, ka vi ba nzob fe poy bay faa hurusuo kaw bay kumnun ka nzob maa bie ya.

17 Ngerewuru kara baa bayke do bil mbede be mii:

«Bo na, mu ba nzob fe poy banquo kpadara faa mbiw munu ka Melkisedek‡.»

18 Be mini ze, taw bol kusolke ku na, Ngerewuru bumra ba fal, bay ji le, hurusuo-ε tiya a do gor hoy.

19 Tusuke le, bol kusol maa bay daa fe ka Ngerewuru leke na ha ni o bay zaε ya. Roo le, fe ka naa daari law naari te di nzokdo ka ndaf kal fe ka pola na do di. Bay faa feke na ze, naa sokeri di ya ba lakun Ngerewuru.

20 Robay, Ngerewuru haa hud. Nzob hawri na i vi ba nzob fe poy taŋ haŋa ri haa hud,

21 roo le, Zezu na Ngerewuru haa hud bay haŋa ni kaw ba nzob fe poy a baake bay se tul-e mii:

«Bi Ngerembay na, mi haa hud, a mi ti suo nzaa-i ya:

Bo na, mu ba nzob fe poy banquo kpadara§.»

22 Be mini ze, *saka kuni ka ndaf kal taa pola na, Zezu ya duoke sii tul-e.

‡ 7:17 7.17 Simri 110.4. § 7:21 7.21 Simri 110.4.

²³ Rɔɔbay, nzob fe poy hawri na, i suo bol kɪ bol kɪ, ze í ruo bamba, bay ʒi le, huɗ daa ha nzáa ped bari na gbɔ.

²⁴ Roo le, Zezu kaw báy kumnun banɔ, a ped *fe poy be na, ka ti súo ha nzob kɪ ya.

²⁵ Saŋke mini ze, ka maa yaana nzobri ká i soro ba lakun Ngerewuru báy faa be na wɔm, bay ʒi le, ka kaw báy kumnun a kod Ngerewuru bay tul-ri.

²⁶ Be ze, Zezu ba *ngerenzob fe poy luye ká náa séri sieke. Ka taŋ kaɗaŋ, bay fe kaaya báy feyaa mbɔw mini kara ti tul-e ya. Ka do bod báy nzob feyari, le, Ngerewuru ha ni zol a vaa kaw nulue siya.

²⁷ Be na, ka do munu ba ngerenzob fe poy luye hawri ká i puo fe báy namri riw bele bay tul fe daa yaa bari pola, rɔɔ í puo bay tul nzobri báy na ya. Be na, ka puo fe ba mbɔw hoy wɔm báy nam ká be kɪ sùo-ε ka mbike sùo-ε ha huɗ.

²⁸ Bol kusol *Moyze ká do na, ha nzobri ká i daa fe báy zadε riw ya na, i kaw ba ngerenzob fe poy luyeri. Roo le, zadka Ngerewuru haa huɗ ká tul fe ká'a waa bayke na, ka suo bol kusolke a ha Vi-e vi ba ngerenzob fe poy luye, be ká'a maa ɔro fe ká Ngerewuru leke báy zadε na wɔm banɔ.

8

Zezu ba ngerenzob fe poy luye naari

¹ I ko, mára bayri riw bele ká buru do baa ha ri na ze do key: náa dori báy kɪri *ngerenzob fe poy luye mbɔw ká kaw nulue ká tundo hoɗo

Ngerewuru, Nzob Bawda Hurusuo ká kal tul feri riw Bele.

² Ká zadε ku na, ka ba ngereznob *fe poy a daa ped ká bil hul kani taa tusueke ká Ngerewuru ze daa, bo ba nzob ze daa ya.

³ Ngereznob fe poy luye haa haa ε, i daa ni kaw bay haɲa ni ka mbi fe haɲa hoyri báy fe poyri ká nzobri víke na ha Ngerewuru. Be mini ze, ngereznob fe poy naari na, do nun haɲa ni ka do báy fe ká bay mbika a ha ndaw.

⁴ Zadka'a do tusiri key ε, ka ti bá *nzob fe poy mbjw ya, bay ji ε, nzob fe poy hawri ká tusiri key na, i do di doɗ ro, í mbi fe í ha Ngerewuru faa mbjw munu ká *bol kusol *Moyze baa.

⁵ Ped ká nzob fe poykeri daa na, i daa ká bil hul kani ká i daa báy huɔ; ba tem fe hoy ká kie hul kani taa tusueke ká do nulue. Sawke mini ze, zadka Moyze do di ya bay daa hul kanike na, Ngerewuru baka ni mii: «Mu ko báy kere ndaw ro! Mu daa báy zadε ha ni ka rií kɪ báy taa hay ká m̀ kie mù báy lom ká tul kuo na ku*.»

⁶ Roo ε, timbedε key na, ped ká Ngerewuru daa zuo nduo Zezu ba ngereznob fe poy na, mba ped daa nzob fe poyri ká pola na pavbad. Be Zezu na, ka ba nzob ká'a do sikda nzobri báy Ngerewuru, a daa ha kuni fie ká Ngerewuru saa ziɲ nzobri na ndad kal taa hay ká'a saa ziɲ Moyze ká pola lew, bay ji ε, kuni fieke ku na, sawke uru saa waa bay Ngerewuru ká ndad kal taa pola.

---

* 8:5 8.5 Tji keε 25.40.

Sáka kuni fie ká Ngerewuru waa

⁷ Titire kuni ká Ngerewuru saa na, zadka'a maa óro ðie fe riw bele ká'a hii ðay d́aa na le, Ngerewuru se síe *sáka kuni k̄i mbăa.

⁸ Roo le, ka k̄o fe d́aa k̄aya nzob beri na a ȳiw ri mii:

«Namri ká'a ví vuku na,
m̄i sáka kuni fie z̄iŋ s̄aw k̄ani Izarayel ðáy
s̄aw k̄ani Zuda.

⁹ Sáka kuni fieke ku na,
ti ðoko munu ká kuni ká m̄i saa z̄iŋ bulu ðari
ðáy nam ká m̄i nda faa pol-ri
m̄i t̄iike ri saa tusiri Eziðte na ya†.

Bari na, i ðo tul kuni ká m̄i saa z̄iŋ ri na ya,
be ze m̄i p̄ŋke fal-ri giyak.

¹⁰ I k̄o, kuni ká m̄i sáka z̄iŋ led Izarayelri
ðáy namri ká'a ví vuku na ze ðo key:
M̄i d́aa bol kusol-iri ðo ðil kér ðay ðari,
a mí vbie ðo ðil law-ri.

M̄i bá Ngerewuru ðari,
a ðari laa le, i bá nzob biri.

¹¹ Nzob mb̄iw ká sakra ðari ku na,
ti fére k̄y-ε fe ká se tul-i ya;
a nzob mb̄iw mini ti séke síe báa h̄a ȳu-ε mii,
mu tuu Ngerembay na, tiya, ðay j̄i le,
tii saa tul vu ledri kp̄uru t̄i tul ŋgereri na,
i tuuka m̄i riw bele ta-taŋ.

¹² M̄i ndáka buma ká tul fe k̄aya ðari na z̄iŋ ri,
a mí ker se tul feyaa ðari na mbăa.»‡

¹³ Be ze, zadka Ngerewuru ðaa ðay se tul sáka
kuni fie na, ka h̄a sáka kuni ká pola na vi ða t̄áw

† **8:9 8.9** I k̄i T̄i kele 12.31-15.21. ‡ **8:12 8.12** Zeremi 31.31-34.

fe, a fe ká dī tǎw ro na sɔ nzoɓ ya, a dō dī ya bay zékre.

9

Hul kani ká tusiri key báy hay ká nulue

¹ Zadfka Ngerewuru saa kuni taa titire na, ka ha nzoɓri zadf sanmakeri boɗ boɗ bay haɗa ri soroke ba lakun-ε, roo a ha ri daa hul kani báy huɔ. ² Hul kanike ku na, i kúnj bil-e báy gari ba zadf sidfi. Bil-e taa mbijwke ká i dī ba *zadf ká taɗ kaɗaɗ na, i daa huu ndele ká wàa ba tonɔ say sii dī, roo tutakra ká i daa maapa zuo dī ba taa Ngerewuru na dō dī ndaw.

³ Bil-e ndeke dī sidfike ká fal gari ká i kúnjke na, i dī ba *zadf ká taɗ kaɗaɗ bamba tasiri.

⁴ Ká zadfke ku na, i daa *tutakra úu fe ká mbii lari ká nduy zիրiri zիրiri nuu fal-ε na bo dī. Ká tul-e siya na, i uu fe ká bǎre fu bǎy bǎy ká dī. Sanduku *sáka kuni ká mbii lari ká nduy zիրiri zիրiri nuu dī kpurukudf na bo dī ndaw. Ká bil-e ku na, suna ká i daa báy lari ká nduy zիրiri zիրiri, ká ngaw ká i dī ba *manne* zuo bil-e na bo dī; kǎw Aron ká luo vay na bo dī ndaw, roo tji tisawri ká sidfi ká Ngerewuru vbie bol kusol sáka kuni dō dī na, zuo dī ndaw pi. ⁵ Ká tul *sanduku sáka kuni na, i fel fe ba tem nzoɓ riɗ dikari ká i riɗ leɗ nzaapedf Ngerewururi ká nulue sii dī. Tem nzoɓkeri ku na kie mii, Ngerewuru dō zadε ku. Nzaa tay bari sii kǐ ha temke pudf zadf ká i puo fe báy sim fe hol ká dī ha Ngerewuru, bay haɗa ni ka nda buma ká tul feyaa nzoɓri. Roo ε, ba saw

síe ká bay rii bil-e bay báa bay fe niri key na báy nzi-ε lem lem riw bele ya*.

⁶ Zadka i leke fe mini ká bil hul kanike ká i dfaa báy huo na, nzob fe poyri rii í se zad taa titire na nam báy nam bay dfaa ped bari.

⁷ Roo le, ba *ngerenzob fe poy luye huο-ε hoy ze rii a se zad ká tan kadaη bamba tasiri na. Bil mbiimbam mbjw le, ka rii a se di faa bal ba mbjw hoy báy sim fe hol banquo a puoke fe ha Ngerewuru bay tul fe kayaya taa be ki suo-ε pola ndaw roo, a puo bay tul-e taa ruo nzobri na báy.

⁸ Bay fe niri key na, Tem Law Pie kie mii, zadka hul kani ká i dfaa báy huο do kob robay key na, faa haηa ruo nzobri rii í se zad ká tan kadaη bamba tasiri na, tiya, bay ji le, faake mgbuda do hoy ya báy.

⁹ Be ze, ba tem fe ká kie fe ká do bil namri ká vuri key, bay ji le, fe haηa hoyri báy fe poyri ká nzob fe poyri i puoke fe ha Ngerewuru na, ti waa bil wara law nzob ha ni *tan kad kad ya.

¹⁰ Fekeri ku na, i dfaa do ba zad sanmari ká bay tul suo ká kele hoy, munu ká fe sum, báy fe nzoko, roo báy kiri waa suori ká bod bod bay tanke kad kad ká nun Ngerewuru. Feri key na ka do munu baw kpuru maa báy nam ká Ngerewuru a suoke fekeri ba fie.

¹¹ Roo le, *Krisi na vi ro, a ba ngerenzob fe poy luye bay haηa naari fe kereri ká do ro na. Bil hul kani ká'a dfaa ped ká di na, ba nduo nzob ze dfaa ya, a ba fe ká do tusiri key ya, roo le, ba hul

---

* 9:5 9.5 I kji mbede Tji kele 25-26.

kani taa tusueke ká nulue ká ndaɗ kal hul kani ká tusiri, a ɓa kere ɓamba tasiri kal tul-e ndaw.

12 Zafka'a rii di na, ka rii ba mbijw ki hoy bay sim be ki suo-ε, a tɩnake naari saa bil feyaa wum bo, ka rii bay sim balri bay sim vu baa ndayri ya.

13 Sim balri bay sim baa ndayri bay sje maa nday ka i tay i mje zuo tul nzobri ka i zaa fe imri na, waa suo-ri ka keke tan kad kad.

14 A munu ku waa, maa bay sim Kriɩ, be ka'a mbi suo-ε suo-ε ki ha Ngerewuru ba vuy *fe poy ka do bay zadε pedede bay faa Tem ka do banɗo na, ti waa bil wara law naari ha ni tan kad kad bay tul fe daa kaaya ka se zin naari ba zad hud, bay haɗa naa daari ped ha Ngerewuru, Nzob Kaw Bay Kumnun na ya mina ε woo!

15 Be ze, Kriɩ na ba nzob doko sikda nzobri bay Ngerewuru, bay haɗa bo nzobri ka Ngerewuru di ri ba taa be na, i zin fe kereri ka do banɗo ka'a waa bay tul-ri. Fe niri key na do bay tul-ri, bay ji ε, Kriɩ hu a naa bay ka tul nzobri ka i daa fe ndaya, i wadke tul *bol kusol saka kuni taa titire na.

16 A bay ka se tul nzob ka kji fe pile be na, ka hu ro ε, i leke ki fe pile beri na bay.

17 Tusueke ε, fe pile na nzobke hu ya bay ε, daa fe ya bay, a zadka bo ka hu ro ε, tii saw daa ped bay.

18 Ze titire kuni ka Ngerewuru saa zin nzobri na hoy kara, tii saw daa ped ka fal sim fe holri.

19 Pola ε, bay nam ka'a saake kuni na, *Moyze do pol ruo nzobri a kji fe ka bay haɗa ri daa

na báy nzi-ε nzi-ε riw bele maa báy bol kusol ká Ngerewuru ha na. Fale le, ka mbi sim vu baa ndayri báy sim balri ká i i na, a zukri báy mbii. Ka fe vay puu ká i di ba izob a sin báy suy badu síε, a daa nduo sim na rɔɔ a mje zuo tul mbede bol kusol, báy tul ruo nzobri riw bele,

²⁰ a baa mii: «Be ni key na, ba sim ká Ngerewuru kike kuni ká'a saa zin ri a mbi nzi-ε bay haɲa ri daa vu mbom bo di†.»

²¹ Faa mbjw munu ndaw ze, ka mjeke sim zuo tul hul kaní báy feri riw bele ká i daake ped ruo Ngerewuru.

²² Baa tusue ki, munu ká i daa do bil *mbede bol kusol Moyze na, i mje sim zuo tul ruo feri bele ha ri tan kad kad. Zadka sim uo ya le, ndaka buma ká tul feyaa na tiya.

Krisi ba vuy fe poy ká naa feyaa nzobri

²³ Zadka do nun haɲa feri ká do bil hul kaní, ká ba tem fe taa tusuekeri ká nulue na, ka tan kad kad báy sim fe holri le, do nun haɲa fe taa tusuekeri ká nulue na, ka tan kad kad báy *fe poy ká ndaf bamba kal fe poy ká i puo báy sim fe holri na.

²⁴ Tusueke le, *Krisi na ri a se bil hul kaní ká nduo nzob ze daa ya. Hul kanike na ba tem hul kaní taa tusueke. Roo le, ka ri a se nulue ki, be ze ba zad ká'a do di timbede ká pol Ngerewuru bay tul naari.

²⁵ Ka ri di a puo fe faa bal ngi-ngji munu ká *ngerenzob fe poy luye Zibri ri a se *zad ká tan

---

† 9:20 9.20 Tji kele 24.8.

kaɗaŋ ɓamba tasiri mbiimbam ɓáy mbiimbam
 ɓáy sím fe hɔlri na ya,

²⁶ ɓo munu ya ɛ, ɓáy nam ká Ngerewuru
 ɗáake tusiri hɔy na, ká'a kóko seke fe faa ɓal
 ŋgi-ŋgi. Roo ɛ, timbeɗe ká ɓa ɔro bie sewri ká
 náa ɗori ɗi key na, Krisi vi ba mbjw hɔy ɓay gbú
 nzaa feyaa ɓáy faa sùo-ɛ ká'a mbi ha huɗ ɓa vuy
 fe poy.

²⁷ Nzobri riw bele na, i huka faa ɓal ba mbjw
 hɔy; fale ɛ, Ngerewuru a kún sal ɓay zuo tul-ri.

²⁸ Do faa mbjw munu ndaw, ɓe Krisi na, ka
 mbi sùo-ɛ ɓa vuy fe poy a hu ba mbjw kɪ hɔy
 ɓay náake feyaa ruo nzobri. Yji ɓe taa kɪ ku ɛ,
 ká'a náa feyaa nzobri mbãa, roo ɛ, ká'a yji ɓay
 yaana nzobri ká i kaw tul ɓal-ri í giyaŋ ni kekeke.

10

¹ Bol kusol *Moyze na kie fe taa tusueke ɓáy
 zaɗe riw bele ya, roo ɛ, ɓa tem fe ká kie fe kereri
 ká náa zɪŋri ɓáy faa Krisi ɓáy namri ká'a vika
 vuku. Bol kusolke ká ha nzob fe poyri ɗáake
 fe poy taa mbjwke mbiimbam ɓáy mbiimbam
 ɓaŋguo na, maa ɓay ɗáa ha nzobri ká i soro ɓa
 lakun Ngerewuru na, i *taŋ kad kad ya.

² Zadka fe poy na maa ɗáa ha nzob feyaa taŋ
 kad kad ba mbjw hɔy wj̄m ɛ, ká'a kóko sùo-ɛ
 ɓa nzob ká ɓay ti tul-e mbãa, a pɔŋ nzaa nduo
 púo fe poyri na riw bele.

³ Roo ɛ, fe poykeri ku na, tuma kér ɓay nzobri
 ká tul feyaa ɓari mbiimbam ɓáy mbiimbam;

⁴ ɓay ji ɛ, sím bãa ndayri ɓáy sím balri na ti
 máa ɓay náa feyaa nzobri ya mgbaŋ.

⁵ S̄awke mini ze, zadka Kriſi do ví tusiri key na, ka ɓaa ha Ngeɗewuru mii:

«Bo na, mù hii ɓay fe poyri ya ndaw,
fe haɗa hoyri ya ndaw,
roo ɛ, mù mam pay sùo ze ha m̄.

⁶ Fe holri ká i tay í púoke fe,
ɓáy fe poyri ká ɓay náake feyaari na rii law-
a ya.

⁷ Munu zu ɛ, Ngeɗewuru, m̄ ɓaa ha mù,
m̄ do key, m̄ vi ɓay ɗáa law hiiya ɓo
munu ká i ɓaa ɓayke se tul-i do bil mbede
ɓo na*.»

⁸ Pola ɛ, Zezu ɓaa ha Ngeɗewuru mii: «Mù hii ɓay fe poyri ya ndaw, fe haɗa hoyri ya ndaw, fe holri ká i tay í púoke fe ya ndaw, fe poyri ká ɓay náake feyaari ya ndaw pi. Ze *bol kusol na hii ɓay haɗa nzob ka ɗaa fe poykeri ku na riw bele munu hoy kara, rii law-a ya.»

⁹ Ka ɓaa ha ni na roɓay mii: «Ngeɗewuru, m̄ do key m̄ vi ɓay ɗáa law hiiya ɓo†.» Be ze, ɓáy fe ká Kriſi ɗaa na, Ngeɗewuru bumra fe poyri ká i ɗaa ɓáy fe holri na riw bele ɓa fal, a suo Zezu ze ɓa vuy fe poy.

¹⁰ Munu ká Zezu Kriſi ɗaa law hiiya Ngeɗewuru na, ka ha naari nzob feyaari, náa víri ɓa nzob ká taɗ kaɗ kaɗ ɓáy faa sùo-ɛ ká'a mbi ha huɗ ɓa vuy fe poy ba mb̄iw hoy w̄m ɓa gb̄uke.

¹¹ Ká bil namri riw bele na, *nzob fe poy Zibri mb̄iw mb̄iw riw bele, i do siya ɓay ɗáa ped ha Ngeɗewuru. Fe poy taa mb̄iwke ku na ze i púoke

---

* **10:7 10.7** Simri 40.7-8. † **10:9 10.9** Simri 40.7-9.

fe ɓaŋɗo, roo le, fe poykeri ku na, ti máa ɓay náa ɓay feyaa ya mgbaj.

¹² A Kriŋi laa le, mbi sùo-ε ha huɗ ɓa vuy fe poy ba mbijw hoy ɓay tul feyaa nzobri. Fe poyke ku na ɗo ɗáa ped ɓaŋɗo. Timbede key na ka kaw tundo hoɗo Ngerewuru,

¹³ a giyaŋ kpuru ha Ngerewuru haw yum ka tul nzob tul ngani beri ha ri ɗo munu ɓa fe ɗáa bal-ε zuo ɗi.

¹⁴ Báy faa sùo-ε ká'a mbi a hu ɓa vuy fe poy ba mbijw hoy na, ɓari ká'a naa ɓay feyaa ká tul-ri na, ka ha ri taŋ kaɗ kaɗ wum.

¹⁵ Tem Law Pie kara ɓaa nasi ɓayke ha naari ndaw. Pola le, ka ɓaa mii:

¹⁶ «Ì ko, kuni fie ká mǐ sáka ziŋ ri na ze ɗo key:
 Báy namri ká'a ví vuku na,
 mǐ ɗáa bol kusol-iri ɗo bil kér ɓay ɓari,
 a mí vbie ɗo bil law-ri‡.»

¹⁷ Ka ɓaa na roɓay mii:

«Mì ndáka buma ká tul fe kaaya ɓari na ziŋ ri,
 a mí ker se tul feyaa ɓari na mbãa§.»

¹⁸ I ko ndaw, zadka Ngerewuru nda buma ká tul feyaa nzobri na, ɗo nun ɗáa fe poy roo ɓay náake feyaa na mbãa.

Náa sórori ɓa lakun Ngerewuru

¹⁹ Be ze, yu-iri, faa rii a se *zad ká taŋ kaɗaŋ ɓamba tasiri ká bil hul kaŋi taa tusueke ká nulue na, mgbuɗa ɗo hoy nduo ha naari báy faa Zezu ká mbi sùo-ε ɓa vuy *fe poy.

‡ 10:16 10.16 Zeremi 31.33. § 10:17 10.17 Zeremi 31.34.

²⁰ Bá y faa fe poyke ku na, gari ká kuŋ zad ká bil hul kaŋi na saka tãr, a ha naari faa fie ká bay sóroke ba lakun-ε. Faake na, ba be Zezu ká kaw bá y kumnun.

²¹ Be ze, náa d̄ori bá y *ngerenzob fe poy luye ká kaw tul nzob Ngerewuru.

²² Munu zu ε, náa sórori ba lakun Ngerewuru bá y law ká mbjw taŋ h̄ε ndaw, bá y bil w̄ara law ká fe kaayari mbjw ti d̄i ya, ká'a *taŋ kad kad bá y s̄uo ká i w̄aa bá y mbii ká taŋ kad kad ndaw pi.

²³ Fe ká náa d̄aari law naari te d̄i nzokdo, a náa baar̄i bayke ba keε na, náa mgb̄ari ηgo-ηgoŋ, bay ji ε, Ngerewuru ká ba nzob w̄aa feke na do tul bay be.

²⁴ Náa kóri kóm ba tul k̄i bay súruke tigb̄aa k̄i ha náa h̄ikeri k̄i a náa d̄aakeri fe kereri.

²⁵ Náa p̄onri zad mb̄u k̄i naari munu ká nzob haneri i d̄aa ti ri t̄ii í t̄ii zadε ya na ku ya, roo ε, náa d̄aari w̄ara bo bil law k̄i, kakalke ε, bá y nam ká ì ko ba nam kún sal bay Ngerembay ká do d̄i ya deb.

²⁶ Zadka náa tuuri tusue bay na tuu ndaa, roo náa ȳiri náa ged̄eri tul fe d̄aa yaari bá y ε, fe poy k̄i bof ká bay náake feyaa na ti mb̄aa.

²⁷ Fe mbjw hoy ro t̄on ká náa giyanri bá y bawda h̄ε zikiki na, ba kún sal bay Ngerewuru bá y huu ká'a seke bilam bilam a tay nzobri ká i t̄ii ká tul Ngerewuru na kuruk kuruk.

²⁸ Ká bil sewke taa *Moyze na, zadka nzob wad tul *bol kusol, roo nzob bay nasikeri sidi mase say ε, i i nzobke na taŋ kóko nun síe be.

29 Ze zadka nzoḅ im Vu Ngerewuru, a ko sím *sáka kuni ká'a dāa ha ni taṅ kad' kad' na ba fe ya, a t̄iri Tem Ngerewuru ká kie naari law kere na w̄a, bay ká'a bóko tul-e na, a doko bamba tasiri ya mina le woo!

30 Tusueke le, Ngerewuru k̄i s̄u-ε baa mii: «Mb̄ol fe sek̄eri ká nzoḅri dāa zin r̄i na, ì ála ha m̄i bi k̄i, mi vb̄ida gbaa ndaake. Bi k̄i ze m̄i p̄uó mb̄olke ká'a máa tul-e na báy*.» Ka baa na roḅay mii: «M̄i kún̄ sal bay zuo tul nzoḅ b̄iri†.»

31 Do nḡoṅ bamba tasiri bay haṅa nzoḅ fe dāa kaaya ka t̄uó bo nduo Ngerewuru Nzoḅ Káw Báy K̄unnun.

32 I k̄er se tul titire nam ká ì dāake law-r̄i bo tul *Krisi a í kóke zad' taṅa be na í ko. Bil namkeri ku na, ì ko seke fe nḡji bamba tasiri, roo le, ì m̄gba nḡo-nḡoṅ baṅguo kpadara.

33 Haṅε le, i t̄iri r̄i, a í dara r̄i ká nun ruo nzoḅri; a zad' haṅε laa le, ì d̄o d̄i ya bay sóko nzoḅri ká i dara ri munu na.

34 Baar̄i na, ì ko seke fe mb̄iw hoy zin nzoḅri ká i naa bil hul sal. A zadka nzoḅri ya fe kere baar̄i hoy kara dāa fe ya, ì s̄u law-r̄i í kaw báy suoriya, bay ji le, ì ko nd̄aw, baar̄i na, ì d̄o báy feziṅa taa tusuekeri ká ndad' kal feri riw bele a d̄o baṅguo.

35 Munu zu le, ì ha law-r̄i ka s̄a ya, bay ji le, bawda fe tunduo d̄o bay tul nzoḅri ká i dāa law-r̄i bo tul Ngerewuru baṅguo.

36 Fe ká d̄o nun haṅa r̄i dāa le, ba s̄u law í

---

* **10:30 10.30** K̄iṅa bol kusol ba sid̄ike 32.35. † **10:30 10.30** K̄iṅa bol kusol ba sid̄ike 32.36.

ɔaa law hiiya Ngerewuru, bo í zín fe ká'a waa bay haɲa rĩ na.

³⁷ Tusueke ɛ, Ngerewuru baa ɔo bil mbede be mii:

«Saw sie tòn ndji roɔbay, tòn ndji munu hoy,
a nzob ká ɔo nun haɲa ni ka vi na, ka'a vika;
ka ti mgbaka roy ya.

³⁸ Nzob ká ɔo báy zaɔe nzefem ká nun-i,
báy faa law-ɛ ká'a ɔaa bo tul-i na, a káw báy kumnun.

Ze bo, ka yĩi báy tigbi-ɛ ba fal ɛ,
sùo-i ti rii mĩ ká tul-e ya‡.»

³⁹ A naari laa ɛ, náa zuori zín bari ká i yĩi báy tigba-ri ba fal a í wuru faa í se ba zaɔ bíe na ku ya, roo ɛ, náa bári nzobri ká náa ɔári law naari bo tul Ngerewuru bay zín pam.

11

Dáa law bo tul Ngerewuru

¹ Dáa law bo tul Ngerewuru na waa, ba ji ɛ? Zafka nzob ɔaa law-ɛ bo tul-e ɛ, fe ká'a giyan kekeke bay haɲa Ngerewuru ka haɲa ni na, ka ko ta-taɲ mii, beri zín ba tusue, a fe ká nzob ko báy nun-ɛ ya báy na, ka ko ba tusue mii, feke a ɔoko.

² Báy faa law-ri ká i ɔaa bo tul Ngerewuru na, Ngerewuru písike bulu naari ká pola lew na.

³ Báy faa law naari ká náa ɔári bo tul Ngerewuru na, náa kókeri mii, Ngerewuru ɔaa feri riw bele báy faa bay ká tji ká nzi-ɛ. Ze feri

‡ 10:38 10:38 Abakuk 2.3-4.

riw bele ká náa kóri báy nun naari na, ka dfaa báy fe ká nzoḅ kɔ báy nun-ε ya.*

⁴ Báy faa dfaa law bo tul Ngerewuru na, *Abel púoke *fe poy ká ndad kal tul-e taa *Kayi ha Ngerewuru, ba fe poy ká rii law-ε. Báy faa law-ε ká'a dfaa bo tul-e na, ka kóke ni ba nzoḅ ká dfo báy zadε nzedεm ká nun-ε. Ze Abel hu na hu hoy kara, báy faa law-ε ká'a dfaa bo tul Ngerewuru na, fe dfaa beri baa bay kɔḅ rɔbay tji vuri†.

⁵ Báy faa dfaa law bo tul Ngerewuru na, Enok zinke hud ya. Ngerewuru mbi ni báy kumnun ha nzoḅ zinj ni ya wum, bay ji le, ka mbi ni dfo zinj ni. Tusuke le, mbede Ngerewuru baa mii, pola rɔɔ bay haṅa Ngerewuru mbi ni ha ni kaw zinj ni na, ka rii law-ε‡.

⁶ Zadka nzoḅ dfaa law-ε bo tul Ngerewuru ya le, faa ká bay haṅa ni rii law-ε na tiya. Nzoḅ ká soro ba lakun-ε na, dfo nun haṅa ni dfaa law-ε bo di mii, ka dfo di, a ha fe kereri ha nzoḅri ká i soro ba lakun-ε.

⁷ Báy faa dfaa law bo tul Ngerewuru na, *Noe láake baka bay Ngerewuru ká se tul feri ká'a vika vuku ká'a kɔ báy nun-ε ya rɔbay na. Ka dfaa vu mbom bo tul Ngerewuru, ze a dfaake hul tumbii a yaake sùo-ε báy nzoḅ bil hul beri riw bele. Be ze, báy faa law-ε ká'a dfaa bo tul Ngerewuru na, Ngerewuru kóke ni ba nzoḅ ká dfo báy zadε nzedεm ká nun-ε§. Be ze, fe dfaa be na dfaa bay bo tul bie nzoḅri ká i dfaa law-ri bo tul-e ya na.

* **11:3 11.3** Tiika saw fe 1.1-31. † **11:4 11.4** Tiika saw fe 4.1-16.

‡ **11:5 11.5** Tiika saw fe 5.21-24. § **11:7 11.7** Tiika saw fe 6.9-17.

⁸ Báy faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, zadka Ngerewuru d́i *Abaraham na, ka d́aa vu mbom bo tul-e, a uru ḱa tusiri be a se ba tusiri ḱa Ngerewuru a haᅇa ni ba taa be. Ze tusiri ḱa'a séke ba baᅇi na, ka ko na ya hoy kara, ka uru a se ba baᅇi.

⁹ Bay faa law-ε ḱa'a d́aa bo tul Ngerewuru na, ka d́aake puo ḱa tusiri ḱa Ngerewuru waa bay haᅇa ni munu ḱa varu nzob. Ka naa bil hul ḱa i pud tul-e báy huo munu ḱa vi-e Izak báy vu bul-e *Zakob, ḱa i zin fe kere taa mbijwke ḱa Ngerewuru waa zin Abaraham na,

¹⁰ bay ji ε, ka giyaᅇ ngerεpuo ḱa'a d́oko baᅅguo bay d́aa puo ḱa d́i; ba puo ḱa Ngerewuru ḱi ba nzob léke faa d́aake, a ba nzob d́aake*.

¹¹ Báy faa d́aa law bo tul Ngerewuru na ndaw ze, *Saara ḱi suo-ε ḱa se suo a d́i táw na kara, yaa bil bay mbón nzob, bay ji ε, ka ko ta-taᅇ mii, Ngerewuru ḱa ba nzob waa fe na do tul bay be.

¹² Sawke mini ze, báy faa nzob mbijw ḱa ba Abaraham ḱa naa nzaa huᅇ na, ka mbon leᅇ mbijw ha vu bul-eri sie ba pola pola munu ba mbaymawri ḱa nulue, mase munu ba dikud́i ḱa mba ḱiᅇa ḱa do nzaa máa mbii†.

¹³ Nzobkeri ku na, i hu riw bele ḱa bil mbika law taᅇ haᅇa ri zin fe ḱa Ngerewuru waa bay tul-ri. Roo ε, i ko fekeri d́i d́i báy nun-ri, i baa mii, nam mbijw ε, Ngerewuru a d́aa fe ḱa'a waa na zuo nduo-ri báy, a i d́aa suoriya ḱa d́i. I baa

* **11:10 11.10** Tiika saw fe 12.1-9. † **11:12 11.12** Tiika saw fe 17.

ta-taŋ ba keɛ mii, bari ba varuri, i ba nzoɔ kál siyari hoy ká tusiri key.

¹⁴ Nzobri ká i baa bay munu ku na kie ta-taŋ mii, i nzaara tusiri taa tusueke ká bay d́aa puo ká d́i.

¹⁵ Ba fe ká i ker se tul tusiri ká i poŋ í zol na ɛ, i zín faa í ỳi í se d́i.

¹⁶ A roo ɛ, i d́aa kon tusiri taa hay ká ndad ka-kali; bayke baa mii, tusiri ká nulue. Sɔwke mini ze, Ngerewuru d́aa sahoi ká bay haŋa ri d́i ni ba Ngerewuru bari na ya. Tusueke ɛ, ka d́aa ngerepuo do nulue ha ri.

¹⁷⁻¹⁸ Báy faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, zadka Ngerewuru lie Abaraham na, ka do d́i ya bay mgbaka Izak bay puoke fe ha ni. Ze Ngerewuru waa bay zin Abaraham pola a baa mii: «Báy faa vi-e Izak ze vu bul-eri i ruoke bamba‡» hoy kara, ka do d́i ya bay mgbaka vi-e ká ba led mbjw kekkek na bay puoke fe ha Ngerewuru.

¹⁹ Ka ko ká bil law-ε mii, ze bay túma Izak saa luo hud hoy kara, Ngerewuru ma-maa. Sɔwke mini ze, zadka Ngerewuru ỳiŋra Izak ha Abaraham na, ri i ká'a tuma ni saa luo hudŋ.

²⁰ Báy faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, Izak sɔmke fe zuo tul Zakob báy *Esaw, a baa bay se tul feri ká'a vika vuku*.

²¹ Báy faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, zadka Zakob do d́i ya bay huka na, ka sɔm fe zuo tul

---

‡ **11:17-18 11.17-18** Tiika saw fe 21.12. § **11:19 11.19** Tiika saw fe 22.1-19. * **11:20 11.20** Tiika saw fe 27.25-40.

vu Zezebri sidfi bele. Ka daa káw be s̄ii, a uru a daa nduo-ε zuo d̄i a pisi Ngerewuru†.

22 Bá y faa daa law bo tul Ngerewuru na, zadka nam hud Zezeb t̄on̄ d̄i ya deb na, ka baa bay nam ká led Izarayelri i t̄iike saa tusiri Ezište, roo a baa bay se tul hud be ká'a bóko luo ká mak v̄aw le, vu bul-eri i v̄aa ar h̄yruke í voro do tusiri ká Ngerewuru waa bay haṅa ri na‡.

23 Bá y faa daa law bo tul Ngerewuru na, nzob mbón Moyzeri daa ni muu few say ká fal mbona be, bay yi le, i ko vu bari na ndad w̄ara bamba; ze bay wad bol nzaa mbay ká Ezište na, h̄e ke daa ri ya§.

24 Bá y faa daa law bo tul Ngerewuru na, *Moyze hoy kara, zadka'a ngon na, ka hii bay haṅa ri d̄i ni ba vu bil vu mbay *Farawon taa máyke ya*.

25 Ka mbi nzi-ε bay kóko seke fe zin nzob Ngerewururi ndad mba káw bá y suoriya ká bil feyaa ká bole a d̄i ndji hoy.

26 Ka ker mii: haṅa nzobri im ni bay tul *Krisi, nzob ká Ngerewuru a píe ni na, ndad mba bawda fezinari riw bele ká tusiri Ezište. Ka daa nun-ε ged̄e tul fe tunduo ká'a vika.

27 Bá y faa law-ε ká'a daa bo tul Ngerewuru na, ka zólke saa tusiri Ezište taṅ daa h̄e her̄e mbay Farawon. Ka mgba s̄uo-ε nḡo-nḡon a ȳi fal ya,

---

† 11:21 11.21 Tiika saw fe 48.12-20. ‡ 11:22 11.22 Tiika saw fe 47.28-31; 50.24-25. § 11:23 11.23 I kji Tji kele 2.1-10. * 11:24 11.24 Nzob mbón Moyzeri na i ba Zibri, roo le, ba vu mbay Farawon taa máyke ze mbi ni a hol ni. Tji kele 2.1-10.

bay ʒi ɛ, r̄ii fe ká'a kɔ Ngerewuru báy nun-ɛ, be ká nzoɓ kɔ ni báy nun ya na.

28 Báy faa law-ɛ ká'a ɗaa ɓo tul Ngerewuru na, ka ɗaa *nam suoriya t̄ii saa ɓil koy na ɓo. Ka ɓaa ha leɗ Izarayelri ɗaa s̄im m̄je faa hul ɓari bay haɗa leɗ nzaaped ká Ngerewuru pie ni i nzoɓri na, ka i leɗ pol leɗ Izarayelri ya.

29 Báy faa ɗaa law ɓo tul Ngerewuru na, maambii ká i ɗi ɓa Maambii S̄je na kuɗ saa sikɗa gbaɗ a ha faa huɔ kurum kurum ha leɗ Izarayelri se ɗi í t̄ii fi kelu. Zaɗka nzoɓri ká tusiri Ezibte ɓɔɗ fal-ri báy faa na ku ndaw laa ɛ, mbii vi puɗa tul-ri s̄un ha ri hu báy zaɗ ɓari riw bele†.

30 Báy faa ɗaa law ɓo tul Ngerewuru na, leɗ Izarayelri v̄aa haɗ fal kòkɔ dudu ká ngerewu ká Zeriko nam yie, a ndeke ɗi nam tɔɔ sayke ká i haɗ fal-ɛ na báyʒi ɛ, kòkɔ dudu na nda siri rukum.

31 Báy faa ɗaa law ɓo tul Ngerewuru na, Rahab ká ɓa máy ɗaa nun pie na z̄inke huɗ z̄iɗ nzoɓri ká i t̄ii ká tul Ngerewuru na ya, bay ʒi ɛ, ka mɓa leɗ Izarayelri ká i vi bay piyeɗ zaɗ ká ɓil ngerewuoke ku bay kóko báy law kere ɓa luɔ-ɛ‡.

32 Bay ʒi ze m̄i ɓaa roɓay ɛ? Saɓw s̄ie ká bay haɗa m̄i ɓaake bay se tul Gedeon, Barak, Samson, Zefte, *David, Samiyel, roɔ *nzoɓ yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw na, tiya.

33 Bari na, báy faa ɗaa law ɓo tul Ngerewuru na, nzoɓ haɗeri ɗaa ruy z̄iɗ nzoɓri ká tusiri k̄i a í haw yum ká tul-ri. Nzoɓ haɗeri i re tul nzoɓri

† 11:29 11.29 Ká bay láa soro bayri key riw bele ɛ, ì k̄ii T̄ii kele 1-15.21. ‡ 11:31 11.31 Zozuye 2.1-24; 5.13-6.27.

ɓáy faake. Nzoɓ haɓeri ziŋ fe ká Ngerewuru waa ɓay tul-ri. Nzoɓ haɓeri mgba nzaa mbakiri.

³⁴ Nzoɓ haɓeri ruma bawda huu ká se bilam bilam. Nzoɓ haɓeri tji saa nzaa huɗ maamii. Nzoɓ haɓeri ká i ɗaa ɗek ɗek na, Ngerewuru vaa ri a ha ri ziŋ hurusuo. Nzoɓ haɓeri ɗaa hje ká nzaa ruy ya. Nzoɓ haɓeri haw yum, ha nzoɓ tul ngani ɓari ká tusiri ki haw ɗul ká pol-ri

³⁵ Máy haɓeri ziŋ nzoɓ ini ɓari ká hu ká i yi i fil ɓa ki.

I ɗara nzoɓ haɓeri ɓa huɗ. I hii ɓay haɓa ri may ɓay ká tul Kriŋi ɓo ha ri pón ri. Roo le, i hii ya, i hii kóko seke fe i huɗe, ɓo i káw ɓáy kumnun ká ndaɗ kal taa tusiri key.

³⁶ Nzoɓ haɓeri roɓay, i sie ri i zoɗ ri ɓáy ndoy haɓla; i siŋ nzoɓ haɓeri ɓáy sal lari a i vbuku ri zuo hul sal.

³⁷ I vbuku nzoɓ haɓeri ɓáy tisawri i i ri. I kuɗ nzoɓ haɓeri saa sikɗa a i i nzoɓ haɓeri ɓáy maamii. I ha nzoɓ haɓeri haɓari ɓa pola pola, gari ndúo ɓari ɓa huɗ baɗu ɓáy huɗ vuy. I ɓa nzoɓ kukuri i ɓa nzoɓri ká i ɗaa nun-ri tuo sie, a i ɓa nzoɓri ká i ɗara ri mbolonj mbolonj.

³⁸ Nzoɓkeri ku ká nzoɓ tukeleri ko ri fe ya na, ká nun Ngerewuru le, i ndaɗ kal nzoɓ tukeleri na riw bele pavbaɗ! I haɓari yeŋ yeŋ ɓáy ɓil law korri ɓáy tul kuori; i naa ɓil puy kuori ɓáy ɓil puyri.

³⁹ ɓáy faa ɗaa law ɓo tul Ngerewuru ze ɓari nzoɓkeri riw bele ku na, i riike law-e ha ni piŋsike ri. Roo le, fe ká'a waa ɓay tul-ri na i ziŋ ya.

⁴⁰ Tusueke ɛ, ka leke fe ká ndad kal taa hay ká pola bay tul naari. A roo ɛ, ka hii bay haɲa ri ziɲ fe kerekere ká ha náa tãɲkeri kad kad na pola ha naari ya.

12

Súu law ká bil kóko seke fe

¹ Naari na, munu ká náa dori báy ruo nzoɓ bay nasikeri ká í kiri naari na, naari hoy kara ferri riw bele ká yoklo haɲa náa séri nun naari ba pola báy feyaa ká mbuɔlo naari lèɓre na, náa naari ba fal, a náa dúuri dul ká Ngerewuru hii bay haɲa náa dúuri kparak báy súu law kpuru tji gbuke.

² Naa geferi kóm ba luɔ Zezu, be ká'a daa ha náa daari law naari bo tul-e, a nda faa pol naari ká di kpuru tji gbuke na. Be na, ka suu law-ε a hii hud ká tul puu say hud ká ba hud sahoɲ bamba. Roo ɛ, ka ko ba fe mbijw ya, bay ji ɛ, ka ker se tul suoriya ká Ngerewuru daa do bay tul-e; a timbeɗe key ɛ, ka kaw zad káw riɲ dika ká tundoɲ hoɗo Ngerewuru, Nzoɓ Reke Mbay ká Tul Ferri Riwe Bele.

³ I kéré se tul Zezu, be ká'a suu law-ε ká nduo nzoɓ feyari ká i tuɲ ni ngereɲ na í ko. I ker se di bo, í taɲ ya, a law-rĩ kara ka saɲ ya ndaw.

⁴ Ruy baari ká i ruu bay tul feyaa na, i ruu kpuru í ziɲ hud ká di ya báy. Munu zu ɛ, i ha law-rĩ ka saɲ ya.

⁵ Bay daa wara bo bil law ká Ngerewuru baa ha ri ká i ba vi-eri na waa, i yi-yiɲra ɛ woo? Ka baa mii:

«Vu-i, zadka bi Ngerembay mĩ yjw mù le,
 mù kɔ ba fe ya na, munu ya.
 A zadka mĩ túŋ mù bay tul fe d́áa bo na le,
 mu ha law-a ka sa ya,
 6 bay ji le, bi Ngerembay na,
 mĩ kuo basuku nzob ká mĩ hii ni;
 mĩ nda nzobri riw bele ká mĩ kɔ ri ba vu-
 iri*.»

7 I sũu law ká bil kóko seke fe baari. Báy faa kóko seke fekeri na, Ngerewuru a yjw ri munu ká baa lef yjwke vi-eri. Waa, lef haa ze bi-e yjw ni ya do di le?

8 Zadka'a kuo basuku-ri bay tul fe d́áa baari, munu ká'a daa ziŋ vi-eri riw bele na ya le, i ba vi-e taa tusuekeri ya, i ba lef mbanari hoy.

9 Baa naari ká tusiri key na, i yjw naari le, náa hjeri ri; waa bod bay roo, náa dŋri tul naari ká pol Baa naari ká nulue na le, náa ti káwri bay kumnun na ya le?

10 Zadka náa bári lef kɔb robay na, baa naari ká tusiri key na, i yjw naari maa mbiimbam ndji munu ká i kɔ ba fe kere na. A Baa naari ká nulue laa le, ka yjw naari bay sóko naari; a hii bay haŋa náa víri ba nzobri ká *taŋ kad kad munu ká be.

11 Zadka i do yjw naari báy ká bil saw sieke ku na, náa kóri ba fe ká ndaya, a náa d́ári sie ze ká di, bo náa d́ári suoriya ya. Roo le, kpuru vaw na, bari ká i fere ri fe báy faa yuri ká mini key na, i kɔ ba fe kere: bay ji le, i vi ba nzobri ká i kaw dekeke, i ba nzobri ká i daa fe báy zadε.

12 Be ze, yu-iri, i sũu law-ri i se nun-ri ba pola!

* 12:6 12.6 Sim bayri 3.11-12.

13 I dāa fe báy zadε, í se faa ká dō kparak na òan̄guo bay haṅa òo, n̄zobri ká h̄urusuo-ri tiya na, i kō r̄i lε, i z̄iṅ h̄urusuo í se simsed kere, òo í lie ya.

Báka bay

14 I dāa h̄urusuo-r̄i tun̄ k̄i bay káw báy d̄εkεkε ka z̄iṅ n̄zobri riw bele, a í se simsed ká *taṅ kad kad a rii law N̄gerewuru; munu ya lε, n̄zob mb̄iw ká'a máa bay kóko N̄gerembay kō na, tiya.

15 I n̄ze báy s̄uo-r̄i bay haṅa n̄zob mb̄iw ká sakra òaar̄i ka fére fal-ε h̄a law kere N̄gerewuru ya. I n̄ze báy s̄uo-r̄i bay haṅa n̄zob mb̄iw kara ka vi òa puu ká z̄oṅ bak bak, a dāa h̄a n̄zobri zukri k̄i h̄a zódfike yaa zad̄ kpol kpol òa pola pola ya.

16 I n̄ze báy s̄uo-r̄i bay haṅa n̄zob mb̄iw kara ka òa n̄zob dāa nun pie, mase n̄zob ìm fe kere N̄gerewuru munu ká *Esaw dāa na ya. Be na, ka mbi fe kere ká dō bay tul-e òe ká'a òa ṅgere led̄ na, a h̄ieke báy tun̄guo fe s̄um mb̄iw h̄oy z̄iṅ ton̄o fal-ε.

17 I kō nd̄aw, falε ku na, ka n̄zaa faa bay haṅa bi-ε ka s̄ám fe h̄a ni, roo lε, bi-ε tun̄ ni ṅgereṅ. Ka n̄zaa faa báy rew yey yey bay haṅa bi-ε ka suo k̄er bay òe, a s̄ám fe h̄a ni h̄oy kara, ka z̄iṅ faa ya†.

18 Baar̄i na, ì soro òa lakun N̄gerewuru munu ká led̄ Izarayelri ká pola lew ya. Bari na, i soro òa lakun kuo Sinay ká n̄zob kō báy nun-ε a zaa báy nduo-ε. Zadε ku na, huu sε ká d̄i bilam bilam

† 12:17 12.17 Tii kεlε 25.30-40.

ndaw, sii mbam do di bir bir ndaw, sun tilo do di ndun ndaw, bawda zuu uru gingin ka di ndaw,

¹⁹ t̄iw mgba ka di pio pio ndaw, roo kusol Ngerewuru mgba ka di belej ndaw. Zadka i laa kusolke munu na, i kod *Moyze bay hana Ngerewuru ka baa bay ki ha bari mbaa‡,

²⁰ bay ji le, i maa bay sin law-ri ka tul nzaa ka Ngerewuru mbi pola ha ri na ya. Ka baa mii: «Nzob ze zaa kuo na key, mase nay ze zaa hoy kara, i vbuku ni bay tisaw bay ika ni§.»

²¹ Feri riw bele ka i ko na, mbi hje ha ri zikiki. Moyze ki hoy kara baa mii: «Hje daa mi ha mi to kpak kpak*.»

²² Roo le, baari na, i soro ba lakun Kuo *Sion ka ba ngerepuo Ngerewuru Nzob Kaw Bay Kumnun; ba Zuruzalem ka nulue. I soro ba lakun led nzaaped Ngerewururi ka i ruo bamba wuruk wuruk i mby ki i daa suoriya ka di.

²³ I soro ba lakun titire nzobri ka i ba taa Ngerewuru ka i mby tul ki; ba nzobri ka'a daa rin-ri do bil mbede pam ka nulue. I soro ba lakun Ngerewuru, Nzob Kun Sal Bay nzobri riw bele, bay para nun suo nzobri ka'a naa bay ka tul-ri a ha ri do bay zadε nzedεm.

²⁴ Roo, ba lakun Zezu ka'a do sikda Ngerewuru bay naari a daa ha Ngerewuru saake kuni fie zin naari. Sim be Zezu ka uo na kie fe ndad mba sim *Abel†.

‡ 12:19 12.19 T̄ji keke 20.19. § 12:20 12.20 T̄ji keke 19.13.

* 12:21 12.21 Kjin̄a bol kusol ba sidike 9.19. † 12:24 12.24 Sim Zezu na mba sim Abel, bay ji le, sim Abel vbi vbida tul ngani, a sim Zezu laa le, nda buma zin nzobri ka tul fe daa ya bari. Tiika saw fe 4.10.

²⁵ I kò tul-rì báy kere! Ngerewuru ká baa bay ha rì na, ì mbii suku-rì ká dī ya. Zadfka leđ Izarayelri mbii suku-ri ká tul bay ká Ngerewuru baka ri ká tusiri key báy faa Moyze na, i tji ká bil kókò seke fe ya. Waa, maa bay naari ká náa mbiiri suku naari bay láa baka bay Ngerewuru ká baka naari ká nulue báy faa Zezu na, náa tjiiri ká bil kókò seke fe na mina le?

²⁶ Pola lew ká tul Kuo Sinay na, kusol Ngerewuru mgba ha zaf lan yik yik. Roo le, timbede key na, ka waa bay key zinj naari mii: «Mì haña zaf lan yik yik ba mbijw rɔbay; ba tusiri hoy ya, roo le, nulue kara ndaw.»

²⁷ Bay ká'a baa mii: «Ba mbijw rɔbay» na kie naari ta-tan mii: feri riw bele ká Ngerewuru daa na, a lan yik yik a zekre kad bay haña bo, feri ká lan ya a do ndin na, ka do.

²⁸ Naari na, náa do zinjri puoruo ká nulue ká lan ya, a náa réri mbay zinj Ngerewuru ká dī. Munu zu le, náa daari taambol ha Ngerewuru; náa písiri ni, a náa daari fe ká rii law-ε, báy dñj tul ndaw, híε ni ndaw,

²⁹ bay ji le, Ngerewuru naari na, do munu ba huu ká se gandaw gandaw.

13

Simsed ká rii law Ngerewuru

¹ I híi kji banquo ká bil *Krisi.

² I yinjra mgbaka varuri ká i tji tul-rì ya. I kò, nzob haneri daa munu í mgbáke leđ nzaaped Ngerewururi ká nulue ba sùo-ri tan kókòke.

³ I kér se tul ßari ká i naa hul sal na rii fe ká ì naa ði zinj ri. I kér se tul ßari ká i ðaa nun-ri tuo síe na, rii fe ká i ðaa nun-rì tuo síe munu ká ßari ndaw.

⁴ Ndad ßay haña ßaarì riw bele na, ì dɔy yaaña kị; máy nzoß báy wara nzoß na, i kɔɔ sùo-ri ßay tul kị, ßay jì ɛ, nzoß taka mgbáy bapibiri báy nzoß ðaa nun pieri na, Ngerewuru a kún sal ßay zuo tul-ri.

⁵ I ha kon lari ka re mbay ká tul simsed ßaarì ya, ì ðaa law-rì ka ßo tul fe ká ì dɔke kị hoy, ßay jì ɛ, Ngerewuru ßaa mii:

«Mì ti ála rì ya;

mì ti pónj fal-rì ya mgbaj*.»

⁶ Be mini ze, náa maa ßári ta-tañ ßa keɛ mii:

«Ŋgerembay na ßa nzoß soko mị;

mì ti ðaa hje ya.

Waa, fe jì ze, nzoß a máa ßay ðaa zinj mị ɛ†?»

⁷ I kér se tul nzoß ndáka faa pol-rì ká pola ká í ka-káa ßay Ngerewuru ha rì na í kɔ. I kér se tul law-ri ká i ðaa ßo tul Ngerewuru kpuru í huke na, í mbóro í ðaa.

⁸ Zezu Krisi na, fere sùo-ɛ ya, ka ðo munu ká liɛ, vuri, a ðo munu ßanguo kpadara.

⁹ I ha kịri fe féteri ká ßod ßod a ðo ßod báy tusue ßay ká se tul Krisi na, ka kúo rì ha rì wúruke faa ya. Fe ká ndad bamba ɛ, ßay haña ðil law naari ka zinj hurusuo báy faa law kere Ngerewuru ßo, báy faa ðaa vu mbom ßo tul zad sanmari ká se tul fe sum ya. Bari nzoßri ká i ðaa

* **13:5 13.5** Zozuye 1.5; Kijja bol kusol ba sidike 31.6. † **13:6 13.6** Simri 118.6.

vu mbom bo tul zad sanmari ká mini key na, i zinj fe mbjw ká bil-e ya.

¹⁰ Naari na, náa d̄ori báy *fe poy naari ká naa bay feyaa ká tul naari, a bari *nzob fe poy Zibri ká i daa ped ká bil hul k̄ani na, i d̄o báy faa ká bay tuu ndad̄ike ya‡.

¹¹ Tusueke ɛ, *nḡerenzob fe poy luye Zibri ze se báy s̄im fe h̄olri a r̄ike bil *zad ká taŋ kadaŋ bamba tasiri na bay puo fe bay náake feyaa nzobri. Roo ɛ, s̄uo náykeri na, i tay ká nzaa zad.

¹² Sāwke mini ze, Zezu h̄oy kara hu ká nzaa zad ká fal nḡerepuo bay haŋa nzobri *taŋ kad kad báy faa s̄im be s̄uo-ɛ.

¹³ Munu zu ɛ, náa t̄iri ká bil k̄iri fe d̄aa Zibri na, a náa s̄uori nun Zezu ba nzaa zad, a náa z̄uori zinj ni mbjw ká d̄i ha ri ɷm naari munu ká be,

¹⁴ bay ɷi ɛ, ká tusiri key na, náa d̄ori báy puo ká'a d̄oko baŋguo ya, roo ɛ, náa ḡiyaŋri nḡerepuo ká'a d̄oko.

¹⁵ Munu zu ɛ, báy faa Zezu na, náa písiri Nḡerewuru baŋguo, be ze ba fe poy naari; bayke baa mii, náa písiri riŋ-ɛ báy nzaa naari baŋguo.

¹⁶ I ȳiŋra d̄aa fe kere ya, a í ha k̄i fe ká ì d̄ōke na; be ze ba fe poyri ká rii law Nḡerewuru.

¹⁷ Nzobri ká i nda faa pol-r̄i na, ì daa vu mbom bo tul-ri a í d̄iŋ tul-r̄i ká pol-ri, bay ɷi ɛ, nam m̄gba nun-ri ya bay tul-r̄i. Ba bari ze, i k̄iŋa

---

‡ **13:10 13.10** Naari ká náa d̄aari law naari bo tul Zezu na, fe poy naari ba Zezu ká mbi s̄uo-ɛ ba vuy fe poy ká tul puu say huɔ bay tul naari. Nzobri ká i d̄o bil fe d̄aa Zibri koɔ robay, a í daa law-ri bo tul Zezu ya na, i ti d̄oko bil fe kere ká náa zinj na ya.

fal pedf d́aa bari s̀o-ri h́a Ngerewuru. Zadka ì d́aa vu mbom bo tul-ri ɛ, i d́aa pedf bari na b́ay suoriya, a ze bo ì d́aa vu mbom bo tul-ri ya laa ɛ, i d́aa pedf bari na b́ay ŕeke s̀o, ɛ, pedf bari na ti s̀oko r̀i mbjw ya.

¹⁸ I d́aa nzaa bay kere banɔo bay tul buru. Buru ko ḱa bil law buru ba tusue k̀i; ḱer bay buru d́aa bay mbjw bo tul buru ya, bay j̀i ɛ, buru hii bay śeke sirmsed ḱa d́o b́ay zadɛ banɔo.

¹⁹ M̀i kodf r̀i, kakalke ɛ, bay haɲa r̀i d́aa nzaa bay kere h́a Ngerewuru ka h́a m̀i faa h́a m̀i ỳi kodf hoy m̀i se luo-r̀i.

Nzaa bay kere be b́ay ́ro bie bay ḱa mgbad́a

²⁰⁻²¹ Ngerewuru tuma Ngerembay naari Zezu *Krisi saa sakra nzob huferi, be ḱa'a ba ngerɛ tul nzob ḱoro baduri. B́ay faa śim be ḱa uo na, Ngerewuru śake kuni fie ḱa'a d́oko banɔo na zɪɲ naari. Ndadf bay haɲa be Ngerewuru ḱa h́a d́ekeke h́a nzob na, ka ha r̀i fe kereri riw bele ḱa i se śieke bay haɲa r̀i d́aake law hiiya be. Ndadf bay haɲa ni ka d́aa fe ḱa rii law-ɛ ḱa bil law naari b́ay faa Zezu Krisi. Riɲ d́ika ba taa Zezu mbiimbam b́ay mbiimbam banɔo! Amem! Ndadf bay haɲa ni ka d́o munu na k̀i!

²² Yu-iri, mbede ni ḱa ngudaf ḱa m̀i d́aa ha r̀i key na bay d́aake ẃara bo bil law-r̀i zu, ze m̀i kodf r̀i bay haɲa r̀i iki law-r̀i ḱa d́i í laa.

²³ M̀i hii bay haɲa r̀i ko, yu naari Timote na i tina ni saa hul sal ro. Zadka'a vi luo-i ba vaa ɛ, m̀i mgbaka ni kek uu gar-i h́a buru k̀i búru se luo-r̀i búru v́a ko r̀i.

²⁴ I hii soko ha nzoɔ ndáka faa pol-rĩ riw bele
ɔáy nzoɔ taa N̄gerewururi riw bele. Bari ká
tusiri Itali kara, i hii soko ha rĩ.

²⁵ Ndad ɔay haɲa law huoke N̄gerewuru ka
sád zinj rĩ riw bele.

Mbede sáka kuni fie
New Testament in Kuo

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kuo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

1bae8b8b-6141-55e9-b352-adf7a01da5f4